

Szakdolgozat

Veigl Mercédesz

Mezőgazdasági Mérnök

**Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Szent István Campus**

2023

A SZAKDOLGOZAT TARTALMI KIVONATA

A lovak személyiségének (egyediségének) vizsgálata

Veigl Mercédesz

Mezőgazdasági mérnök, alapszak, nappali tagozat

Állattenyésztési Tudományok Intézet

Belső témavezető: Dr. Abayné Hamar Enikő, Egyetemi docens, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Szent István Campus

Az etológusok sokáig csoportok szintjén vizsgálták az állatok viselkedését, csupán néhány évtizeddel ezelőtt kezdték megfigyelni az egyedek közötti eltéréseket és a különböző személyiség típusokat. Ma már tudjuk, hogy a viselkedés nem más, mint öröklött- és tanult tulajdonságok összessége (Bodó & Hecker 1992). A lovak rendkívül különleges és változatos személyiséggel rendelkező állatok, minden egyed más és más. Használhatóságukat befolyásolja a viselkedésük és a személyiségük, amit a szakembereknek fel kell ismerniük. A fajtán belül egyedi változékonyság jellemzi a lovak személyiségét, melyet genetikai tulajdonságok és környezeti hatások együttesen határoznak meg. A személyiség fogalma a lovak esetében még nem teljesen letisztázott, azonban egyre jobban előtérbe kerülnek személyiséget vizsgáló tesztek. Ennek egyik fő oka, hogy a lovasoknak és lóvásárlás előtt álló személyeknek egyre lényegesebb az egyed személyisége, főként a hobbilovasok körében, ahol a személyiség többnyire fontosabb, mint a küllem vagy a teljesítmény. A szakemberek igyekeznek különböző személyiséget meghatározó tesztek kifejlesztését, azonban még nincs olyan, mely minden elvárásnak megfelel és egységesen lehetne használni a lótenyésztésben.

Tanulmányom egyik célja az volt, hogy egy egyszerű, gyors, könnyen kivitelezhető személyiségtesztet végezzek, mely pontos és megbízható. Másik célom volt kideríteni, hogy a lovak személyiségét miben befolyásolják a különböző tartástechnológiák. Vizsgálataimat a Tápiószentmártonban elhelyezkedő Kincsem Lovasparkban végeztem el 36 lóval. Olyan lovakat vizsgáltam, melyek rendszeresen mozgatva vannak, fogatlóként, hátsólóként vagy

vegyesen fogat- és hátszlóként vannak használva, átlag életkoruk 9,22 év, fajtájuk magyar félvér vagy holland félvér, kanca vagy herélt egyedek. 12 ló közülük ridegtartásban van, 12 ló kizárólag bokszban van tartva, 12 ló pedig éjjel bokszban van, napközben karámban. Vizsgálataim során a nyílt tér tesztet, az új tárgy tesztet és a személy tesztet alkalmaztam.

Megállapításom szerint az általam is alkalmazott teszt sor alkalmas lehet egy lóvásárlás előtt álló személy számára, hisz gyorsan és könnyen kivitelezhető és sok hasznos információt tudhat meg a kiválasztott lóról. A teszt során megfigyelhető a ló temperamentuma, kíváncsisága, agresszivitása, bátorsága és az emberrel szembeni viselkedése. Vizsgálataim eredménye alapján bizonyos viselkedési változók tekintetében egyértelmű különbségeket lehet kimutatni a különböző tartástechnológiában tartott lovak esetében. Azt állapítottam meg, hogy a kizárólag bokszban tartott lovak igen mozgáshiányosak, ijedősebbek, feszültebbek és féltősebbek karámban tartott társaiknál. A vizsgálatok során igyekeztek a mozgásteret kihasználni, a személy teszt során a személy kevésbé érdekelte ezen lovakat, az új tárgytól többségében féltek. A kizárólag karámban tartott lovaknak elegendő a mozgásterük, így kevesebbet mozogtak a teszt során. Többnyire társaikat keresték, hisz a karámban folyamatosan társaságban vannak. A napközben karámban, éjszaka bokszban tartott lovak bizonyultak a legkíváncsibbakknak és a legnyugodtabbakknak is. A tesztek során közvetlen környezetük felderítésével időztek a legtöbbet, az új tárgyat és a személyt a leghamarabb érintették meg és a legtöbb ideig érdeklődtek felőlük. Meglátásom szerint a legjobb hatással az van a lovakra, ha napközben karámban, éjszaka pedig bokszban vannak tartva.